

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 21.11.2011
KOM(2011) 782 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Rozvoj námořní strategie pro oblast Atlantského oceánu

(Text s významem pro EHP)

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Rozvoj námořní strategie pro oblast Atlantského oceánu

(Text s významem pro EHP)

1. ROZSAH PŮSOBNOSTI

Atlantský oceán, který tvoří západní hranici EU, je druhým největším oceánem světa. Toto sdělení reaguje na žádost Rady Evropské unie¹ (EU) a Evropského parlamentu². Navrhuje ucelený a vyvážený přístup a je v souladu s programem EU 2020³ a jeho stěžejními iniciativami, které podporují územní soudržnost a zohledňují mezinárodní rozměr.

Navrhovaný přístup bude zaměřený zejména na pomoc společenstvím žijícím a pracujícím na atlantském pobřeží při zvládnání nové hospodářské reality a zároveň zohlední, že EU je spoluodpovědná za správu světových oceánů. Obecně se strategie bude týkat pobřežních, teritoriálních a výsostných vod pěti členských států EU na pobřeží Atlantiku⁴ – Francie, Irsko, Portugalsko, Španělsko a Spojeného království⁵, jakož i mezinárodních vod směrem k Americe na západě, k Africe a Indickému oceánu na východě, k Jižnímu ledovému oceánu na jihu a k Severnímu ledovému oceánu na severu⁶. Kromě opatření na vnitrostátní i mezinárodní úrovni týkajících se uvedených pěti členských států EU je usilováno i o zapojení dalších členských států EU, které tento prostor využívají, a mezinárodních partnerů, jejichž vody s ním hraničí. Je zapotřebí zvážit potencionální dopady připojení Islandu k EU.

Veškeré navrhované kroky budou financovány v rámci stávajících programů a nebudou mít žádný další dopad na rozpočet EU.

2. VÝZVY A PŘÍLEŽITOSTI

Výzvy a příležitosti, kterým oblast Atlantského oceánu čelí, lze rozdělit do pěti tematických okruhů. Okruhy však od sebe nejsou zcela oddělené. Opatření v rámci jednoho tematického okruhu mohou přispět také ke splnění cílů okruhu jiného.

¹ Závěry Rady o integrované námořní politice ze dne 14. června 2010.

² Usnesení Evropského parlamentu o evropské strategii pro oblast Atlantského oceánu, 9.3.2011 (ref. B7-0165/2011).

³ KOM(2010) 2020.

⁴ Poněkud odlišné problémy, kterým čelí pobřeží a vody Severního moře, zde nejsou zvažovány. Ještě nebylo přijato rozhodnutí, zda bude vyvinuta zvláštní strategie pro oblast Severního moře.

⁵ Včetně nejvzdálenějších regionů jako jsou Azory, Kanárské ostrovy, Francouzská Guyana, Guadeloupe, Madeira, Martinik, Svatý Bartoloměj a Svatý Martin.

⁶ Pro Arktidu byl vyvinut zvláštní přístup, viz KOM(2008) 763.

Všechny přispějí ke splnění hlavního cíle, jímž je vytvoření udržitelných pracovních míst a růst.

2.1. Uplatňování ekosystémového přístupu

Řízení lidských činností v Atlantiku musí přinést zdravý a produktivní ekosystém. Je známo, že tento přístup se nejlépe provádí pomocí společného řízení všech činností, které mají na moře dopad. Ekosystémový přístup je základem pro správu moří jak u společné rybářské politiky, tak podle rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí⁷. Oba nástroje obsahují odkazy na zvýšenou soudržnost⁸. V praxi jsou však stále z velké míry prováděcí postupy k zajištění udržitelného rybolovu oddělené od postupů k dosažení dobrého stavu životního prostředí a budou v oblasti Atlantského oceánu vyžadovat další úsilí.

Z tohoto důvodu se strategie pro Atlantik musí zaměřit na rozvoj těchto aspektů:

- Rybolov je hlavním bodem hospodářského programu na obou stranách Atlantiku. Stále představuje zhruba třetinu⁹ celkového objemu vykládek rybářských loďstev EU. Jedna čtvrtina dovozů ryb do EU – posuzováno podle hodnoty – pochází z Norska a Islandu. Předkládaná reforma společné rybářské politiky (dále jen „SRP“)¹⁰ navrhuje řídit tyto populace tak, aby se dosáhlo maximálního udržitelného výnosu a aby se zároveň zachovalo zboží a služby pocházející z živých vodních zdrojů pro dnešní a budoucí generace. Bylo dosaženo velkého pokroku. Například v souladu s rezolucemi Organizace spojených národů 61/105 a 64/72 uzavřely jak regionální organizace pro řízení rybolovu v severním Atlantském oceánu, tak Komise pro rybolov v severovýchodním Atlantiku a Organizace pro rybolov v severozápadním Atlantiku rybářské oblasti pro používání vlečných sítí pro lov při dně. Cílem je nejen zajistit dlouhodobou udržitelnost hlubinných rybích populací, ale také zachovat citlivé mořské ekosystémy, včetně mořských hub a korálů. Tímto směrem je však třeba pokračovat i nadále. Řízení jednotlivých druhů musí být nahrazeno dlouhodobými plány pro více druhů najednou, které zohlední širší ekosystém. Členské státy u Atlantského oceánu se musí začít věnovat regionalizačním příležitostem, které jsou vytvořeny v reformě společné zemědělské politiky, a přijmout technická opatření pro Atlantik. Jakmile bude schválena reforma SZP, má Komise v úmyslu navrhnout odpovídající rámec.
- Akvakultura může uspokojit poptávku EU po zdravých rybích produktech produkovaných udržitelným způsobem nad úroveň, kterou lze zajistit rybolovem. Pobřežní vody Atlantiku jsou díky silnému přílivu a odlivu čisté a poskytují možnost tuto poptávku uspokojit, zůstat na celosvětovém trhu konkurenceschopný a zároveň zohledňovat životní prostředí. Rozšiřování akvakultury však momentálně omezuje nedostatek místa na atlantském pobřeží. Pokračování výzkumu, nové technologie a inovativní techniky

⁷ Viz zejména Úř. věst. L 164, 25.6.2008, s. 19, čl. 1 odst. 3 strategie pro mořské prostředí uplatňují ekosystémový přístup k řízení lidské činnosti.

⁸ Viz např. 39. a 40. bod odůvodnění rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí a 8. bod odůvodnění a čl. 2 odst. 4 navrhovaného nařízení pro SRP.

⁹ Vyjma Severního moře.

¹⁰ KOM(2011) 417 Reforma společné rybářské politiky.

umožní, aby se odvětví přesunulo dále na volné moře, zároveň by se u všech postupů udělování licencí měly od samotného počátku zvažovat možnosti společného sdílení prostoru s jinými infrastrukturami, například plošinami pro větrné turbíny. Strategie proto musí podporovat územní plánování jako nástroj pro uplatňování ekosystémového přístupu v oblasti Atlantského oceánu. Takový proces by měl posílit soudržnost, spjitost a odolnost chráněných mořských oblastí v Atlantiku v souladu s akčním plánem EU v oblasti biologické rozmanitosti.

Nástroje EU pro integrovanou námořní politiku a územní spolupráci již podporují pilotní projekty týkající se územního plánování a správy pobřežních zón v Atlantiku. Evropská komise nyní prověřuje možnosti strukturovanějšího přístupu k těmto mechanismům, které umožní členským státům u Atlantiku a zúčastněným stranám provádět ekosystémový přístup.

- Posledním aspektem je, že atlantské oceánské proudění způsobuje změny v evropských pozemních i mořských ekosystémech. Bez lepšího pochopení Atlantského oceánu nebude nikdy možné předvídat budoucí změny evropského klimatu a přizpůsobit se jim. Pro pozorování klíčových mořských proměnných je tedy zapotřebí udržitelných systémů z vesmíru a na moři. Evropští a severoameričtí partneři přispívají do programu Argo, který již nainstaloval soubor 900 plováků, jež průběžně monitorují teplotu a slanost v severní části Atlantského oceánu. Komise má v úmyslu přezkoumat možnosti, jak tento systém pro pozorování oceánu podpořit a společně s partnery připravit jeho rozšíření do větších hloubek a na biogeochemické i fyzikální parametry.

2.2. Snížení uhlíkové stopy Evropy

Jelikož je zmírnění změny klimatu nedílnou součástí všech politik EU, musí se strategie zaměřit na tyto prvky:

- Větrné proudění je nad Atlantikem silnější než nad ostatními moři při evropském pobřeží. To nabízí nejen čistou energii, ale zároveň to může přispět ke snížení závislosti na vzdálených zdrojích fosilních paliv. Větrné turbíny jsou zahrnuty do strategického plánu EU pro energie a přesouvají se již na moře¹¹, aby využily silnější vítr a snížený vliv krajiny. Rozšíření větrných parků na volném moři v Atlantiku nabídne klíčové průmyslové příležitosti pro přístavy, které je obsluhují. Do roku 2020 by mohlo být v oblasti Atlantiku umístěno kolem 20 % kapacity evropských větrných elektráren instalovaných na moři.
- Je také nezbytné využít potenciálu silných vln a silného přílivu a odlivu Atlantiku. Předvídatelná povaha energie z přílivu a odlivu může doplňovat kolísavou větrnou energii. Ostrovy mohou získávat velkou část své energie z moře. K úspěšnému rozmístění velkého množství zařízení na výrobu obnovitelné energie na volném moři však dojde jen v případě, že budou zajištěna síťová připojení mezi hlavními výrobními středisky a místy spotřeby. Evropské země se v prosinci 2010 dohodly, že vytvoří elektrickou rozvodnou

¹¹ KOM(2008) 768, 13.11.2008.

síť v Severním moři, s nímž sousedí. V těchto nových hlavních směrech pro realizaci evropských energetických infrastruktur Komise navrhne, aby bylo Irské moře zahrnuto společně se Severním mořem a Baltickým mořem do „rozvodné sítě v severních mořích“, která bude považována za „prioritu energetické infrastruktury“. Díky tomu se urychlí proces udělování povolení.

Komise hodlá realizovat žádost Rady¹² a prozkoumat součinnosti mezi evropskou energetickou politikou a integrovanou námořní politikou s cílem podpořit větší výrobu energie z moře, zejména ze zdrojů jako jsou vlny, příliv a odliv, mořské proudy a teplotní spád, včetně zdrojů pocházejících z Atlantiku.

- Změny v námořní dopravě rovněž přispějí ke snížení uhlíkové stopy v Atlantiku.

Pod záštitou Mezinárodní námořní organizace (IMO) probíhají jednání ohledně snížení emisí skleníkových plynů z mezinárodní lodní plavby. Přijetí indexu energeticky účinného designu (EEDI) sníží emise z lodí postavených po roce 2013. Emisní cíle mohou mít vliv na upřednostňování lodí s vyšší palivovou účinností, stejně jako na rozvrhování tras atlantické lodní plavby. Atlantická strategie by měla vyjádřit, jak by atlantická lodní plavba fungovala při omezeních způsobených zvýšeným objemem nákladů a nižšími emisemi oxidu uhličitého.

Emise sníží rovněž přesun nákladní dopravy ze silnic na moře. V souladu s nedávnou bílou knihou EU o dopravě probíhají opatření zaměřená na integraci vodní dopravy do evropské dopravní sítě. Na pobřeží Atlantiku se nenachází žádný velký evropský přístav, ale spíše množství menších přístavů. Projekty EU týkající se „mořských dálnic“ již přispívají prostřednictvím stávajících tras mezi městy Bilbao a Zeebrugge, Sines a La Spezia a nové trasy mezi městy Gijón a Saint-Nazaire, která bude brzy zmodernizována, aby mohla být využívána častěji. Je plánována trasa mezi městy Nantes-Saint-Nazaire a Vigo, která by v dalším stadiu měla být prodloužena do Le Havre a Algesiras. Trasa mezi městy Brest a Leixões by měla být uvedena do provozu v roce 2014. Regionální orgány na pobřeží Atlantiku zvažují další rozvoj multimodálních dopravních koridorů jako součásti transevropské dopravní sítě (TEN-T). Ostatní kroky EU ke zvýšení účinnosti pobřežní plavby v Atlantském oceánu zahrnují vytvoření „evropského prostoru námořní dopravy bez překážek“¹³ a pilotního projektu „modrého pásma“ s cílem omezit administrativní zátěž, například celní postupy pro nákladní dopravu uvnitř EU. Komise zhodnotí pokrok dosažený do roku 2012. Dialog o námořní dopravě s námořní správou Spojených států vyústil v memorandum o spolupráci v oblasti pobřežní plavby, které bylo podepsáno v roce 2011. Výsledky úvah regionálních orgánů, zpráva o pokroku Komise a ponaučení získaná ze spolupráce s ostatními námořními úřady budou zapracovány do částí atlantické strategie usilujících o zvýšení objemu pobřežní plavby.

¹² Rada pro obecné záležitosti, 16. listopadu 2009.

¹³ KOM(2009) 10, leden 2009.

2.3. Udržitelné využívání přírodních zdrojů mořského dna Atlantiku

Tato strategie by se měla v zájmu rozvoje udržitelného využívání přírodních zdrojů atlantického mořského dna zaměřit na tyto aspekty:

- Nedávné sdělení Komise o řešení výzev v oblasti komoditních trhů a v oblasti surovin¹⁴ zdůrazňuje, že je nutno zvýšit investice do evropského přírodního bohatství a zároveň zajistit, že nerosty budou těženy v bezpečných podmínkách zohledňujících životní prostředí i pracovní sílu. V roce 2010 přijal Mezinárodní úřad pro mořské dno předpisy týkající průzkumu a těžby polymetalických koncentrací¹⁵ a v červenci 2011 vydal licenci pro průzkum oblastí v severní části Středoatlantského hřbetu. Smluvní strany a Úřad v první řadě usilují o provedení dlouhodobých geologických a environmentálních studií financovaných z vládních finančních prostředků, nikoli o komerčně motivovanou těžbu. Evropské partnerství v oblasti surovin plánované Komisí v rámci stěžejní iniciativy strategie Evropa 2020¹⁶ se bude vztahovat i na podporu výzkumu a inovací pro udržitelný přístup k mořským surovinám.
- Instituty pro výzkum moře na obou stranách Atlantiku jsou na dobré cestě k lepšímu porozumění tomu, co ještě může bohatá biologická rozmanitost oceánu nabídnout v oblasti potravin, paliv a léčiv a zachovat zároveň funkce jeho ekosystému. Instituty spolupracují ve stále větší míře. Pět států EU na pobřeží Atlantiku a další členské státy EU, jakož i Norsko a Island již spolupracují v rámci sedmého rámcového programu¹⁷, koordinačního projektu SEAS-Era¹⁸ a v současnosti připravují novou iniciativu společného plánování „Zdravá a produktivní moře a oceány“¹⁹ za účelem sdílení práce mezi vnitrostátními programy na výzkum moře. Přestože bylo obtížné transatlantická partnerství vybudovat, neboť bylo nutné sladit načasování možností financování, pokusí se Komise definovat opatření, jež umožní organizacím na obou stranách Atlantiku přispívat do společných projektů.
- Přístup k údajům vypracovaným výzkumnými instituty a dalšími veřejnými orgány nebyl v minulosti vždy jednoduchý. Iniciativa EU týkající se znalostí v námořní oblasti 2020²⁰ podpoří obchodní orgány a orgány v oblasti ochrany tím, že jim poskytne jedno přístupové místo, kde bude možné získat údaje o mořích harmonizované mezi různými mořskými oblastmi, čímž se sníží náklady na shromažďování údajů nezbytných k navržení, vybudování a provozu pobřežní nebo příbřežní infrastruktury. Díky zpřístupnění bohatých údajů o mořích budou stávající obchodní procesy nejen konkurenceschopnější, ale také povzbudí inovace, protože umožní přístup dříve vyloučeným výzkumníkům a malým podnikům. Snahy EU by měly rovněž přispět k

¹⁴ KOM(2011) 25, únor 2011.

¹⁵ ISBA/6/A/18, příloha.

¹⁶ KOM(2010) 546 v konečném znění.

¹⁷ Hlavní nástroj EU pro financování výzkumu a technologického rozvoje.

¹⁸ SEAS-Era: K integrované mořské výzkumné strategii a programům – <http://www.seas-era.eu>.

¹⁹ <http://www.jpi-oceans.eu>.

²⁰ Sdělení Komise „Znalosti v námořní oblasti 2020: sběr údajů o moři a pozorování za účelem inteligentního a udržitelného rozvoje“ (KOM(2010) 461, 8.9.2010).

iniciativám globálního otevřeného přístupu jako např. GEBCO²¹ a OneGeology²². Strategie by měla uvážít možnosti, které tento vývoj pro oblast Atlantského oceánu otevírá.

2.4. Odpověď na hrozby a mimořádné události

EU musí být připravena na hrozby a mimořádné události v Atlantiku, ať jsou způsobeny nehodami, přírodními katastrofami nebo trestnou činností. Mezi priority pro Atlantský oceán patří tyto aspekty:

- Přijetí důležitých legislativních opatření týkajících se námořní bezpečnosti, nejnověji třetího balíčku pro námořní bezpečnost v roce 2009²³, snížilo riziko námořních nehod. Bonnská a Lisabonská dohoda²⁴ napomohly koordinaci mezi členskými státy v otázce připravenosti a reakce na námořní katastrofy. Výsledkem Pařížského memoranda o porozumění je více než 24 000 inspekcí lodí za rok. Nicméně stále může docházet k nehodám a atlantické pobřeží zůstává zranitelné vůči přírodním jevům, například vůči vichřicím, které postihly Vendée v roce 2010. Vzhledem k tomu, že klima se mění a přidávají se k tomu i další dopady lidské činnosti na moře, nelze chování v minulosti použít jako návod pro budoucnost. Vždy je nutné očekávat neočekávané.

V případě krize jsou první hodiny klíčové a události s místním dopadem si vyžadují pomoc sousedů. Je nezbytné mít zavedené mechanismy pro případ bouří, zemětřesení, tsunamí, jaderných nehod, invazí cizích druhů nebo ropných skvrn. K včasnému varování je zapotřebí průběžné sledování moře, rychlý přenos informací, koordinace zásahových týmů a mobilizace odborných konzultací. Komise vede práce zaměřené na prevenci a připravenost, včetně politiky řízení rizik²⁵, čímž dává do souvislosti posouzení hrozeb a rizik s procesem rozhodování a vývojem scénářů pro případ přeshraničních katastrof. V případě mimořádné události zásadního významu usnadní mechanismus civilní ochrany EU koordinaci a přepravu pomoci z členských států a Evropské agentury pro námořní bezpečnost (EMSA). Přispět mohou přesné námořní předpovědi vycházející z hlavní námořní služby programu Globálního monitoringu životního prostředí a bezpečnosti, která poskytuje zvláštní předpovědi pro severozápadní šelf a oblast Iberského poloostrova a Biskajského zálivu. Vnitrostátní a regionální orgány odpovědné za ochranu atlantského pobřeží a lidé, kteří tam žijí, by měli zvážit projekty na vyzkoušení připravenosti v rámci programu územní spolupráce EU a aktivně se zapojit do mechanismu civilní ochrany EU.

- Atlantik představuje životně důležité spojení Evropy, pokud jde o obchod. Evropské dodávky musí být absolutně zajištěny a musí přestat obchodování se

²¹ Všeobecná batymetrická mapa oceánů (General bathymetric chart of the Oceans).

²² Mezinárodní iniciativa geologických průzkumů světa zahájená v roce 2007 s cílem podílet se na „Mezinárodním roku planety Země“.

²³ Nařízení ze dne 23. dubna 2009 (Úř. věst. L 131, 28.5.2009) a následné příslušné směrnice.

²⁴ Lisabonská dohoda stanoví realizaci Mezinárodního akčního střediska pro zasahování při znečištění v severovýchodním Atlantiku (International Action Centre for Pollution Incidents Response in the north-east Atlantic (CILPAN)).

²⁵ Pokyny pro hodnocení a mapování rizik pro potřeby řešení katastrof SEK(2010) 1626

zbraněmi, lidmi a drogami. Hospodářství EU a USA tvoří více než polovinu světového HDP a téměř třetinu světových obchodních toků. V červnu 2011 tito dva partneři souhlasili se vzájemným uznáním norem s cílem snížit regulační překážky obchodu a zároveň zajistit bezpečnost tohoto životně důležitého transatlantického spojení. Strategie pro další důležité námořní trasy spočívá v budování kapacit pobřežních států. Probíhá hodnocení potřeb s cílem stanovit, která opatření v rámci nástroje pro stabilitu by mohla omezit pirátství, ozbrojené loupeže na moři a zadržování rukojmí v Guinejském zálivu.

Systém SafeSeaNet Evropské agentury pro námořní bezpečnost již zajišťuje zahrnutí povinných prohlášení z lodí a vstupní bránu pro signály z jejich systému automatické identifikace (AIS) shromážděné pobřežními stanicemi. Rybářská plavidla jsou sledována prostřednictvím systému sledování plavidel a systém identifikace a sledování na velkou vzdálenost umožňuje sledování všech osobních i nákladních lodí nad 300 tun do tisíce námořních mil od evropského pobřeží. Předvedeno bylo také sledování lodí na ještě větší vzdálenosti jinými technologiemi²⁶. Nicméně v případě hrozeb, s kterými je třeba bojovat, jako například pašování, nelegální rybolov nebo obchodování s lidmi ještě není k dispozici úplný obrázek, protože dohody o sdílení údajů mezi různými orgány nejsou ještě zcela uplatňovány. Regiony na pobřeží Atlantiku budou mít proto prospěch z probíhajících opatření na úrovni EU za účelem podpory rozvoje společného prostředí pro sdílení informací (*Common Information Sharing Environment – CISE*), které propojí systémy pro výměnu informací o nedovoleném přistěhovalectví a přeshraniční trestné činnosti – jako například evropský systém ostrahy hranic (*European Border Surveillance System – EUROSUR*) – a systém SafeSeaNet. Sdílení informací není jen vnitřní záležitostí EU. Například v září 2011 se Spojené státy a Evropská unie dohodly na sdílení informací o nezákonném, nehlášeném a neregulovaném rybolovu. Strategie pro oblast Atlantského oceánu se musí zaměřit na maximalizaci přínosu ze sdílení informací.

2.5. Růst podporující sociální začlenění

Ačkoliv se atlantické pobřeží vyznačuje značnou rozmanitostí, mnoho společenství se musí vyrovnávat s poklesem zaměstnanosti v odvětví rybolovu a stavby lodí, přesunem masového cestovního ruchu do oblastí se slunečnějším počasím a sklonem starších lidí vybírat si pobřeží k trávení důchodu. Výzva spočívá v zajištění tvorby nových pracovních míst s vysokou přidanou hodnotou na pobřeží a zároveň toho, aby měli ti, kteří hledají zaměstnání v nové ekonomice, správné dovednosti k jeho vykonávání.

- Širší vzájemné uznávání odborné přípravy, včetně další generace vědců zabývajících se mořem²⁷, rekvalifikace a odborná způsobilost jsou nutné k zachování námořní odbornosti a obnově atraktivity námořních profesí. Je zapotřebí lépe využívat zkušeností lidí, kteří jsou již v důchodu a pracovali v námořních profesích, a přilákat k těmto profesím mladé lidi. Dialog se

²⁶ Například využívání satelitů k zachycení signálů ze systémů automatické identifikace lodí

²⁷ Workshop v rámci Evropského námořního dne 2010 „Směrem k evropskému fóru mladých vědců zabývajících se mořem a technologií“: www.eurocean.org/euymast/.

sociálními partnery o pracovních podmínkách rybářů a námořníků by měl pokračovat. Komise začala práci na hodnocení směrnice z roku 2005 o odborné způsobilosti, která bude završena zelenou knihou v roce 2011 a revizí této směrnice v roce 2012. Strategie by se měla zaměřit na zahrnutí vstupu od atlantických námořních odvětví do těchto snah.

Regionální sdružování námořních odvětví a vzdělávacích zařízení může zajistit kvalifikovanou pracovní sílu a podnítit pracovní mobilitu v rámci odvětví. Například pobřežní průmysl v Brestu využívá výhod plynoucích z blízkosti institucí zajišťujících vzdělávání a výzkum v oblasti moře. A iniciativa SmartOcean irského námořního institutu zapojuje nadnárodní společnosti z odvětví informačních technologií a malé podniky do vývoje výrobků vyšší hodnoty pro námořní odvětví. Díky nástupu nových komunikačních technologií může rozhodující množství podniků a výzkumníků v geograficky oddělených místech vytvářet virtuální klastry. Strategie by se měla zaměřit na podporu jejich rozvoje prostřednictvím projektů územní spolupráce.

- Náročný cestovní ruch²⁸ může pomoci znovu oživit některé oblasti při pobřeží Atlantiku, ale má-li podpořit kvalitní pracovní místa, musí přilákat obchod celoroční, a ne pouze letní. Krása drsné přírody Atlantiku, bohatá biologická rozmanitost, tradiční kuchyně nabízející mořské plody a keltská kultura představují přednosti, kterých lze snadno využít. Vodní aktivity jsou sice významným zdrojem příjmů a vytvářejí pracovní místa s vysokou hodnotou, pobřeží Atlantiku má však zásadní nedostatek kotvišť, zejména pro velká rekreační plavidla. Prudký růst odvětví výletních lodí v jiných oblastech se v Atlantiku ještě neprojevil. Strategie pro oblast Atlantiku by měla obsahovat příležitosti pro rozvoj v této oblasti.

3. NÁSTROJE EU

Legislativní nástroje EU s významným vlivem na moře a umožnění značné místní autonomie jsou teprve na začátku a v současnosti se připravují finanční nástroje pro programové období EU 2014–2020. Programová rozhodnutí učiněná nyní a v blízké budoucnosti se budou projevovat během celého uvedeného období. Proto je důležité, aby se zúčastněné strany na pobřeží Atlantiku připravily na využívání těchto nástrojů a s jejich pomocí čelily výzvám, jež zde byly identifikovány. Hlavními nástroji jsou:

- Společný strategický rámec pro strukturální fondy, který bude přeměňovat cíle a plány strategie 2020 na klíčová opatření a zaměří se na oblasti jako energetika a životní prostředí. Stanoví klíčové kroky nutné ve vztahu k hlavním cílům a stěžejním iniciativám. Společný strategický rámec obsáhne opatření pokrytá v současnosti Fondem soudržnosti, Evropským fondem regionálního rozvoje, Evropským sociálním fondem, Evropským námořním a rybářským fondem a Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova a určí spojení a koordinační mechanismy s dalšími nástroji EU, jako jsou např. programy pro výzkum, inovace, celoživotní vzdělávání a sítě.

²⁸ KOM(2010) 352, 30.6.2010.

- Horizont 2020 – společný strategický rámec pro výzkum, inovace a technologický rozvoj, který se pevně propojí s vnitrostátními výzkumnými programy s cílem podporovat špičkovou úroveň, řešit společenské výzvy a zvýšit konkurenceschopnost. Výzkum, technologický rozvoj a inovace mohou vytvářet příležitosti udržitelného růstu, které vynahradí relativní úpadek tradičního námořního odvětví. Probíhající projekt SEAS-Era připraví konkrétní priority pro oblast Atlantiku, jež mohou být začleněny do pracovních programů nového rámce.
- Reformovaná společná rybářská politika. Komise navrhla²⁹ program s ambiciózními cíli v oblasti regionalizace a zjednodušení. Zatímco klíčová rozhodnutí týkající se cílů, záměrů, minimálních společných norem, výsledků a časových rámců pro uskutečnění zůstávají i nadále na úrovni EU, členské státy by měly mít prostor k rozhodování o dalších opatřeních na řízení rybolovu, a to pod dohledem Komise a v plném souladu s právními předpisy EU. Členské státy na atlantickém pobřeží tuto decentralizaci uvítaly a očekávají, že povede k takovému řízení rybolovu, jež umožní rychleji a účinněji reagovat na měnící se ekologické a hospodářské podmínky.
- Rámcová směrnice o strategii pro mořské prostředí³⁰, jež stanoví rámec k dosažení a zachování dobrého stavu mořského prostředí nejpozději do roku 2020. Dobrý stav prostředí existuje na úrovni mořské oblasti³¹, proto je při definování, sledování a posuzování tohoto dobrého stavu nezbytná spolupráce mezi pobřežními státy.
- Stěžejní iniciativy v oblasti námořní politiky týkající se námořního dohledu, znalostí v námořní oblasti a územního plánování námořních prostor. Ty stanoví normy na úrovni EU, ale také zahrnou opatření určená pro Atlantik. Například proces zlepšování znalostí v námořní oblasti obsahuje zvláštní „kontrolní body“ k určení nedostatků, duplicit a priorit programů pro sledování moře v Biskajském zálivu, Keltském moři, pobřeží Iberského poloostrova a Makaronésii.
- Nástroje zahraniční politiky jako například Evropský rozvojový fond a program EU pro důležité námořní trasy zaměřený na zapojení třetích zemí do ochrany atlantické lodní plavby, ale rovněž prostřednictvím mezinárodního (za pomoci Mezinárodní námořní organizace) a bilaterálního dialogu s partnery v oblasti Atlantského oceánu.
- Je nutné stanovit priority výzkumu, pilotních projektů, dialogů, partnerství a investic ve strategických a programových návrzích v mezích tohoto rámce s cílem sestavit co nejúčinnější balíček ku prospěchu oblasti Atlantského oceánu.

²⁹ KOM(2011) 417.

³⁰ Směrnice 2008/56/ES ze dne 17. června 2008

³¹ Podle článku 4 se mořská oblast severovýchodního Atlantského oceánu dělí na tyto podoblasti: i) oblast Severního moře, v širším smyslu včetně Kattegatu a Lamanšského průlivu; ii) Keltské moře; iii) Biskajský záliv a pobřeží Iberského poloostrova; iv) v Atlantském oceánu biogeografická oblast Makaronésie, tedy vody obklopující Azory, Madeiru a Kanárské ostrovy.

4. PROVÁDĚNÍ STRATEGIE

Strategie pro oblast Atlantiku nebude fungovat pouze na základě opatření orgánů EU. Vyžaduje si zapojení členských států, regionů, místních orgánů a soukromých společností, jakož i expertních skupin. Proto vychází vývoj strategie pro oblast Atlantiku z této metodiky:

- Stavět na aktivním zapojení a iniciativě atlantických členských států, regionů a dalších zúčastněných stran při přípravě a realizaci opatření včetně vstupu od místních akčních skupin. To jsou skupiny veřejných a soukromých partnerů, které získávají zvláštní podporu od Evropského rybářského fondu a Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova, aby stanovily investice ze strany EU. Tento svépomocný přístup „zdola nahoru“ (bottom-up) poskytl místním společenstvím prostředky k rozvoji nových ekonomických činností v oblastech, kde upadávají tradiční možnosti, a měl by pokračovat i v rámci nového strukturálního financování v období po roce 2013.
- Podporovat mezinárodní spolupráci v otázkách, jako je pozorování, sdílení údajů, posuzování mořského prostředí, výzkum, snižování emisí a znečištění z lodí, bezpečná a zajištěná navigace, bezpečnost přístavů, boj proti pirátství a obrana proti nezákonnému, nehlášenému a neregulovanému rybolovu.
- Přijmout akční plán pro strategii do konce roku 2013 a označit konkrétní projekty a opatření doporučené pro podporu.
- „Inteligentní správa“ věcí veřejných při uplatňování strategie na základě stávajících struktur.

Nástroje k provádění strategie:

- rozšířená spolupráce – jednání, konference, workshopy, internetové diskuse a informační webové stránky,
- cílená opatření v rámci současných dohod a struktur jako například úmluvy OSPAR (Úmluva o ochraně mořského prostředí severovýchodního Atlantiku), regionálních rybářských organizací a Mezinárodní námořní organizace,
- strategická kombinace financování ze zdrojů EU a legislativních nástrojů definovaných v části 3 k dosažení cílů pro oblast Atlantiku.

V rámci prvního kroku se zřídí Atlantické fórum, které umožní zapojení členských států, Parlamentu, regionálních orgánů, občanské společnosti a zástupců stávajících a vznikajících odvětví. Bude obsahovat řadu workshopů zaměřených na výše popsané výzvy a možnosti a expertní skupinu pro navrhování možností k dosažení daných cílů. Fórum by mělo zahájit práci v roce 2012 a ukončit svou činnost v roce 2013.